

Filozofie pro děti – cesta k mezigeneračnímu dialogu

Jihočeský kraj / Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích, pobočka Čtyři Dvory

Hlavní přínos:

- hledání společných témat mezi seniory a mladší generací
- podpora vzájemného dialogu a respektu
- rozvoj schopnosti argumentace, logického myšlení a dalších myšlenkových operací
- předcházení stereotypům

Filozofie pro děti je inovativní, u nás stále málo známý a využívaný pedagogický přístup k rozvoji myšlení a schopnosti vzájemně komunikovat s ohledem na mravní a morální hodnoty. Ačkoli název může evokovat v první řadě filozofii jako vědeckou disciplínu, jedná se především o metodu didaktickou. Její zakladatel, americký filozof a pedagog Matthew Lipman, ji vypracoval v reakci na problém svých studentů s vyjadřováním, logikou, formulací vlastních myšlenek, a také s jejich obhajobou. Zároveň se jeho kolegyně snažila o zlepšení čtenářských dovedností u dětí. Propojil tak myšlenku na osvojení kritického myšlení, logických úvah i chápání textu a vytvořil první filozofický příběh, pomocí něhož se děti učily hledat nové a účinnější způsoby myšlení.

V knihovně **Čtyři Dvory**¹ byla metoda Filozofie pro děti aplikována v rámci propojení dvou odlišných skupin – seniorů a žáků 9. třídy ZŠ. Mezigenerační vztahy jsou složité (a byly složité vždy), vzhledem k rychlosti vývoje současné společnosti jsou rozdíly mezi jednotlivými generacemi skutečně citelné. V případě, že mezi sebou tyto skupiny dostatečně nekomunikují a nemají možnost se poznat, objevují se na všech stranách stereotypy a předsudky. Filozofie pro děti je proto způsobem, jak těmto nežádoucím jevům předcházet, nebo je napravit.

Každé setkání skupiny filozofujících (označované jako hledající společenství) má jasně danou strukturu, díky níž je práce skupiny efektivní. Účastníci společně čtou, snaží se definovat témata, která daný text nabízí, vytváří otázky vhodné ke společné diskusi, která je pak zásadní částí celého setkání. Během vzájemného dialogu se u všech prohlubuje schopnost zamýšlet se nad tématem, zkoumat jej z různých úhlů, vznášet argumenty a také naslouchat ostatním. Díky pevně daným pravidlům mají všichni jistotu, že nikomu nebude „nadržováno“, že každý dostane vlastní prostor se vyjádřit a jeho názor bude respektován. Zároveň platí, že každý z těchto vyřčených názorů je třeba zdůvodnit, což v našem případě odhalilo řadu silných příběhů na obou stranách.

¹ **Kontakt:** JVK v ČB, pobočka Čtyři Dvory, E. Destinové 1138/46, 370 05 České Budějovice, 386 111 280, Václava Medalová Hůdová – medalova@cbyk.cz

Tyto chvíle jsou něčím, na co je možné se těšit, co seniory i děti motivuje například k tomu, aby do příštího termínu našli argumenty k otázkám, k nimž se chtějí vrátit. Nejsilnější motivací je ale samotné setkání, které se stává zdrojem naděje. To skvěle vyjádřila jedna seniorka, která při odchodu z prvního společného filozofování poprvé, prohlásila: „*To bylo krásný. Tak se mi sem nechtělo a tak to bylo krásný. Už aby to bylo zas.*“ Jako přínosné vnímají setkávání i žáci deváté třídy: „*Mě to víc baví s těmi staršími, protože si alespoň poslechnu, jaké mají názory, protože se dá říct, že my máme všichni skoro stejný názor.*“ „*Mně taky přijde, že takhle se líp diskutuje, když jsou víc protinázory. Že vlastně kdybychom takhle diskutovali pořád s někým, kdo s námi souhlasí, tak tam nevidíme ten problém, takže je to pak takový produktivnější.*“

Vždy se vyplatí hledat způsoby, jak poznat druhé, přiblížit se jim a zjistit, že zdánlivě nespojitelné spolu může bez problémů fungovat.

Zdroj: <https://www.cbvk.cz/pobocky.html?pg=cdvory>